

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעים סביב לשלחנם,
תכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת ויגש

אותיות ח • י

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר

נחמן מיכאל נחמני ולה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושיו וספריו יזכה לישועות בבני חי ומזוני

גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'

נתרם
לזכות והצלחת

דניאל אורי
בן רג'נה מלכה

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול וכלי עדה בעסקיו
בכל העולם
ויתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדעה"
צפונה ונגבה"

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרבנטל (17) סניף 635
מספר החשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב סלה
מחבטות
בהקדמת ספריו.

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק בדביו רבנו ולבארים כראוי עד הוכן שמשנת ידיו, אולם דביו רבנו עמוקים מני ים ואין כבוונתנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דביו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים הי"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דביו חז"ל וברותנו הקדושים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דביו רבנו, אא מנטו שמיצאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהדות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו בזיכו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
ובן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרֻשַׁת וַיְגַשׁ

ח

פְּסוּק (בראשית מה, כח) 'רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי' זְרוֹת הַגֵּיעוּהוּ, וְעוֹדְנוּ עוֹמְד בְּצַדְקוֹ. וְאֵנִי חֲטָאתִי שְׂאֵמַרְתִּי 'נִסְתַּרְהָ דְרָכֵי מֶה' וּמִצְאָנוּ בְּמִדְרַשׁ יִלְקוּט (פרשת ויגש רמז קנב), 'רַב עוֹד' וְכו'. רַב כַּחוּ שֶׁל יוֹסֵף בְּנִי, שְׂפִמָּה טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתִי' (תהלים לא, כ), עַב"ל.

פסוק רב
עוד יוסף בני
חי, מאמרם
ז"ל רב כחו
של יוסף בני,
כמה צרות
וכי ועודנו
עומד וכי

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

ח

העגלות ששלח יוסף הן סימן שעמד בצדקו וראוי לקבל שכר בעולם הבא

לעבד, והיה כלוא י"ב שנים בבית הסוהר, 'עוד יוסף בני חי' - וְעוֹדְנוּ עוֹמְד בְּצַדְקוֹ, שעל שם כך נקרא 'חי', לפי שהצדיקים אפילו במיתתם קרויים 'חיים', ואילו הרשעים אפילו בחייהם קרויים 'מתים'¹ (ברכות יח, א-ב). וְאֵילוּ אֵנִי יַעֲקֹב, חֲטָאתִי כְּשֶׁאֲמַרְתִּי 'נִסְתַּרְהָ דְרָכֵי מֶה' - שהיה נדמה לי, שיוסף נאבד או נטמע בין הגוים, וכאילו ח"ו הקב"ה העלים עיניו ממני, ואינו רואה בצרתי (ישעיהו מ, כז)², וְאֵמַנְס, כְּמוֹת אֵנִי שֵׁישׁ לִי חֶלֶק בְּמֶה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתִי לִירְאֵיךְ' -

דרשת המדרש ש'רב' כוחו של יוסף ו'רב' חלקו של יעקב לעולם הבא

כתוב בפסוק (בראשית מה, כח)³, 'רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חֵי' וְכו'. יֵשׁ לְדַקְדָּק עַל לְשׁוֹן הַפְּסוּק, מֶהוּ לְשׁוֹן 'רַב'⁴, שֶׁלִּכְאוּרֵה הִיָּה דִי שִׁיָּהִי כְּתוּב 'עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חֵי'.

וּמִצְאָנוּ שֶׁכְּבֵר עֲמַדוּ עַל כֵּךְ בְּמִדְרַשׁ יִלְקוּט (שמעוני פרשת ויגש רמז קנב)⁵, שֶׁדִּרְשׁוּ אֶת הַפְּסוּק 'רַב עוֹד' וְכו', 'רַב' - גְּדוּל כַּחוּ שֶׁל יוֹסֵף בְּנִי לְעַמּוּד בְּנִסְיוֹנוֹת שֶׁנִּזְדַּמְנוּ לְפָנָיו, שֶׁהָרִי פְּמָה - הִרְבֵּה צְרוֹת הַגֵּיעוּהוּ - עֲבָרוּ עָלָיו, שֶׁנִּמְכַר אַרְבַּעַה פַּעַמִּים

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

לפי שהחיות בא מצד הנפש, והצדיק שנמשך אל הנפש הוא חי בה, והרשע שנמשך אל גופניותו קרוי מת. יפה תואר השלם (ב"ר צד, ג). ה. במתנות כהונה פירש על פי רש"י (על המדרש), שהוא כמו 'פירוש אחר', על הפסוק 'רב' וגו'. אך ביפה תואר השלם לא משמע כן, וכפירושו נראה בדברי רבינו. ו. לשון הפסוק, 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלקי משפטי יעבור'.

א. לשון הפסוק, 'ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אֵלַיך וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרֵם אָמוֹת'. ב. וראה בפירושי רש"י ושאר מפרשים על הפסוק, שכבר עמדו על כך. ג. לשון הילקוט לפנינו, 'ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי', ורב כחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו וועודנו עומד בצדקו [הרבה ממני, שחטאתי] שאמרתי 'נסתרה דרכי מה' (ישעיהו מ, כז), ובטוח אני שיש לי ב'מה רב טובך אשר צפנת' וגו'. ד. והטעם,

קָשָׁה, דְּמִדְקָאֵמַר רַב כַּחוּ שְׁל יוֹסֵף וְכו' שְׁעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, נִרְאָה, שְׁהִיָּה שׁוֹם סֻלְקָא דְעֵתָא לֹאמַר לְהַפְדָּה, שְׂאִינֵו עוֹד עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ. וְאִם כֵּן, הֵיאֵף הַבֵּין יַעֲקֹב שְׁעֵדִין יוֹסֵף בְּצַדְקוֹ. וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ אַחַר (יִלְקוּט תְּהֵלִים רַמֵּז

תש"ו), עַל אוֹתוֹ פְּסוּק עֲצָמו 'מָה רַב טוֹבָד' וְכו', אָמַר רַבִּי אַבָּא בַר כְּהֵנָא, אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר צָפְנָת לִי תוֹרָה וּמִצְוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, 'בְּלִבִּי צָפְנָתִי אִמְרַתְךָ' (שם קיט, יא), צָפוֹן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹשְׁבָה (ראה משלי ב, ז), הֵרִינִי צוֹפֵן

זֶרַע שְׁמֵשׁוֹן הַמְּבוּאָר

כמה גדול הוא רב הטוב אשר צפנת לתת ליראיך בעולם הבא^א (תהלים לא, כ)^ב, כלומר, כיון שיוסף עדיין חי, ולא מת אף אחד מבניי בחיי, בטוח אני שיש לי חלק בשכרם של הצדיקים בעולם הבא^ג, עב"ל. ופירושו דברי המדרש הוא, שתיבת 'רב' מרמזת על שני עניינים, האחד על 'רב כוחו' של יוסף שעמד בצדקו. והשני, על 'רב טוב' שגנוזו ליעקב לעולם הבא.

קושיא מנין ידע יעקב שיוסף עמד בצדקו אמנם קָשָׁה - יש להקשות על דברי הילקוט, דְּמִדְקָאֵמַר רַב כַּחוּ שְׁל יוֹסֵף וְכו' שְׁעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, נִרְאָה - יש להבין מלשון זה, שְׁהִיָּה שׁוֹם סֻלְקָא דְעֵתָא - צד של ספק ליעקב לומר לְהַפְדָּה, שְׂאִינֵו עוֹד

עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, שלא הצליח יוסף לעמוד בנסיונות של טומאת מצרים, וְאִם כֵּן, יש לתמוה הֵיאֵף הַבֵּין יַעֲקֹב מדברי שאר בניו, שְׁעֵדִין יוֹסֵף עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, כלומר, מנין נודע לו עתה שיוסף עדיין עומד בצדקו.

הפסוק 'מה רב טובך' נדרש גם על שֵׁר המצוות לעולם הבא

יֵישׁ לְבָאָר, בהקדם מה דאיתא בְּמִדְרָשׁ אַחַר (יִלְקוּט תְּהֵלִים רַמֵּז תש"ו)^ד עַל אוֹתוֹ פְּסוּק עֲצָמו 'מָה רַב טוֹבָד' וְכו', אָמַר רַבִּי אַבָּא בַר כְּהֵנָא, אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר צָפְנָת - שמרת והטמנת לי, כלומר, קיימת עבורי תורה ומצוות בְּעוֹלָם הַזֶּה, ככתוב (תהלים קיט, יא)^ה 'בְּלִבִּי צָפְנָתִי אִמְרַתְךָ', ועל כן, 'צָפוֹן' לְיִשְׂרָאֵל תּוֹשְׁבָה, הֵרִינִי צוֹפֵן לְךָ - מטמין ושומר עבורך,

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

נדרשת לשלשה עניינים. א. 'רב' כוחו של יוסף שעמד בצדקו. ב. 'הרבה' ממני שחטאתי, כלומר, שהחטא שחטאתי הוא רב וגדול ממני. ג. יש לי חלק ב'מה רב טובך', כלומר, בחלק שגנוזו לצדיקים לעתיד לבא. יא. לשון הילקוט, אמר רבי אבא בר כהנא, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם צפנתם לי תורה ומצוות בעולם הזה 'בְּלִבִּי צָפְנָתִי אִמְרַתְךָ', אני צופן לכם מאותו הטוב המתוקן לצדיקים לעתיד לבא. יב. לשון הפסוק, 'בְּלִבִּי צָפְנָתִי אִמְרַתְךָ לְמַעַן לֹא אֲחַטָּא לְךָ'. יג. לא נמצא פסוק זה, וגם בילקוט

ז. ע"פ מצודת דוד. ה. לשון הפסוק, 'מָה רַב טוֹבָד אֲשֶׁר צָפְנָת לְיִרְאֵיךָ פְּעֻלַּת לַחֲסִים בְּךָ נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם'. ט. על פי עץ יוסף (ב"ר צד, ג). י. כך הוא לפי הילקוט שרבינו מביא. אולם במדרש (ב"ר צד, ג) מובא מאמר זה בתוספת דברים להבנת תיבות הפסוק לפי הדרש, וזי"אמר ישראל רב, 'רב' כחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו ועדיין הוא עומד בצדקו, 'הרבה' ממני שחטאתי שאמרת 'נסתרה דרכי מה', ובטוח אני שיש לי ב'מה רב טובך', ע"כ. ופירש ביפה תואר השלם, שלפי המדרש, תיבת 'רב'

לְךָ מְאוֹתוֹ הַטּוֹב הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, עַב"ל. וּלְמַעַלָּה אָמַר הַכֶּתוּב (בראשית מה, כו), וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ, שֶׁשָּׁלַח לוֹ יוֹסֵף הַסִּימָן שֶׁהָיוּ עֲסוּקִים בְּפְרֻשַׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ (ילקוט שם. ב"ר צד, ג). אִם כֵּן, אָמַר יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי', וְדָאֵי שֶׁהוּא מְזוּמָן לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁצֶפֶן

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

כז^{טו}, וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ, וְכַתוּב בִּילְקוּט^{טז} (שם)^{טז}, שְׁמָה שֶׁשָּׁלַח לוֹ יוֹסֵף לִיעֲקֹב עֲגֻלוֹת, הֵינּוּ הַסִּימָן שֶׁיוֹסֵף זָכַר עַדִּיין אֵיךְ שֶׁהָיוּ יַעֲקֹב וַיּוֹסֵף עֲסוּקִים בְּלִימוּד פְּרֻשַׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ^{טז}, וּמִכֵּךְ יִבִּין יַעֲקֹב, שֶׁאֵינָּה זֶהוּ יוֹסֵף וְהוּא עַדִּיין חַי', וְגַם שֶׁהוּא עַדִּיין עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ אִף שֶׁהִיָּה בְּמִצְרַיִם כ"ב שָׁנָה^{טז}.

אִם כֵּן, מִתְפַּרֵּשׁ יִפָּה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי', כְּלוֹמַר, וְדָאֵי שֶׁהוּא - יוֹסֵף, מְזוּמָן לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם הַחַיִּים הַנִּצְחָיִים וְהַאֲמִתִּיִּים, וַיִּקְבַּל שֵׁם הַשֶּׁכֶר הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, כְּכַתוּב 'מָה רַב טוֹבֵךְ

בְּשִׁבִיל שְׁקִימַת אֵת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת 'תּוֹשִׁיָה' (סנהדרין כו, ב)^{טז}, מִתֵּן שֶׁכֶר מְאוֹתוֹ הַטּוֹב הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא^{טז}, 'מָה רַב טוֹבֵךְ', אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּרַבִּי יוֹדָן, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּם [קִיִּימַתֶּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת] לְפִי כּוֹחֲכֶם, וְאֵנִי [אֲשַׁלֵּם לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁכֶר] לְפִי כּוֹחִי, עַב"ל. וּמְבוּאָר מִהַמְּדַרְשׁ, שֶׁהַפְּסוּק 'מָה רַב טוֹבֵךְ' וְגו', מְדַבֵּר מִהַשֶּׁכֶר הַשְּׂמֹר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כְּנִגְדַּי מָה שֶׁהֵם שׁוֹמְרִים הַתּוֹרָה בְּלִיבָם.

מִסִּימָן הָעֲגֻלוֹת הַבֵּינֵי יַעֲקֹב

שִׁוְסָף מְזוּמָן לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא

וּלְמַעַלָּה בְּפִרְשָׁתוֹ אָמַר הַכֶּתוּב (שם מה,

צִיּוֹנִים וּמִקּוֹרוֹת

שֶׁלַח יוֹסֵף. יט. וְכַתֵּב בְּשִׁפְתֵי חַכְמַיִם (בראשית מה, כז) אֹת מ' ז"ל, וְרוּצָה לְפָרֵשׁ הָעֲגֻלוֹת דְּכַתִּיב בְּקָרָא, קָרִינָה עֲגֻלוֹת בְּסִגּוּל' תַּחַת הָעִינָן וְשׁו"א תַּחַת הַג'. כ. בְּשִׁפְתֵי חַכְמַיִם בִּיאַר, וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת, הֵינּוּ מִלְשׁוֹן הַבְּנָה, שֶׁהִגִּידוּ לוֹ פְּרֻשַׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה, וְאֵז הַבֵּינֵי יַעֲקֹב שֶׁאֲמַת הוּא. וְרָאָה בְּהִעָרָה לְהֵלֵךְ, מָה שֶׁדִּקְדָּקוּ בְּפִירוּשׁ ר' חַיִּים פִּלְטִיָּאל וּבַחֲקוּנֵי (פְּסוּק כז), עַל עֵינֵי סִימָן זֶה. כא. בְּפִשְׁטוֹת הַכּוֹוֹנָה, שִׁוְסָף שֶׁלַח הָעֲגֻלוֹת לִיעֲקֹב לְסִימָן שֶׁבִּכְךָ יִתּוּדָע שֶׁהוּא בְּאֲמַת יוֹסֵף. אֲמַנָּם רַבִּינוּ מוֹסִיף לְבָאָר שֶׁמִּתּוֹךְ הַסִּימָן שֶׁשֶׁלַח יוֹסֵף לִיעֲקֹב הַבֵּינֵי יַעֲקֹב שִׁוְסָף עִמָּד בְּצַדְקוֹ, וּמְזוּמָן לַחַיִּי הָעוֹלָם^ב שֶׁהָיָה צֶפֶן בְּלָבוּ דְּבָרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתָן הַשָּׁנִים, וְכַדְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ שֶׁהָעוֹשָׂה כֵּן זוֹכֵה לְשֶׁכֶר הַצַּדִּיקִים. וְעוֹד, שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְרַמּוֹז לֹ שְׁקִיִּים עִמּוֹ אֵת מִצְוֹת לׁוּיָהּ, וְכַדְּלֵהֲלֵךְ

לְפָנֵינוּ לֹא גִרַס כֵּן. וְאוֹלֵי צ"ל, יִצְפֵּן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹשִׁיָה' (מְשַׁלֵּי ב, ז). וְצ"ע. יד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמַר רַבִּי חֲנִין, לְמָה נִקְרָא שְׁמָה [שֶׁל הַתּוֹרָה] תּוֹשִׁיָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתְשֵׁת כְּחוֹ שֶׁל אָדָם. דְּבַר אַחֵר, תּוֹשִׁיָה, שֶׁנִּתְנָה בְּחֹשָׁאֵי מִפְּנֵי הַשֶּׁטֶן. דְּבַר אַחֵר, תּוֹשִׁיָה דְּבָרִים שֶׁל תוֹהוֹ שֶׁהָעוֹלָם מִשׁוֹתָת עֲלֵיהֶם. טו. ז"ל הַרְמַב"ם (תְּשׁוּבָה פ"ח ה"א), הַטּוֹבָה הַצֶּפּוֹנָה לְצַדִּיקִים הִיא חַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא. טז. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רִיחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. יז. וְכַמוֹ כֵּן בְּמַדְרַשׁ (ב"ר צד, ג). יח. לְשׁוֹן הִילְקוּט, אָמַר לְהֵם יוֹסֵף [לְאַחֲרָיו], אִם יֵאֱמִין לָכֶם [יַעֲקֹב, שֶׁאֵינִי חַי] מוֹטֵב, וְאִם לֹא, אַתָּם אוֹמְרִים לוֹ, בְּשַׁעַת שְׁפִרְשָׁתִי מִמֶּנּוּ, בְּפִרְשָׁה שֶׁל עֲגֻלָּה עֲרוּפָה הִיִּיתִי עוֹסֵק, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר

הָרוּג הַנִּמְצָא בְּדֶרֶךְ, וְהוּא סִימָן שְׁשׁוּם
 אֶחָד מִבְּנֵי עִירוֹ לֹא לָוּ אוֹתוֹ
 בְּנִסְיַעְתּוֹ מִן הָעִיר, כְּדָתְנָן (סוֹטָה מ"ה, ב'),
 וְלֹא רְאִינוּהוּ וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא לְוִיָּה.
 וְאֶמְרִינָן בְּסוֹף סוֹטָה (מ"ו, ב'), כֹּל הַמְלֻוָּה

בְּלָבוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְזוֹכֵר בְּמָה הָיָה עוֹסֵק
 בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ.

וְעַקֵּר בְּנֵת יוֹסֵף שֶׁשָּׁלַח לוֹ סִימָן
 זֶה, הָיָה לְהוֹדִיעוֹ שֶׁעָדִין הוּא
 צָדִיק, שֶׁהָיָה הֶעֱגֵלָה עֲרוּפָה בָּאָה עַל

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

(דברים כא, א-ט), וְמָה שְׁנֵהֲרַג, הוּא סִימָן
 שְׁשׁוּם אֶחָד מִבְּנֵי עִירוֹ לֹא לָוּ אוֹתוֹ בְּנִסְיַעְתּוֹ
 מִן הָעִיר, שֶׁאֵילּוּ הָיוּ מְלוּוִים אוֹתוֹ, לֹא הָיָה
 נִהְרַג, כְּדָתְנָן בַּמִּשְׁנָה (סוֹטָה מ"ה, ב')²², שְׁזַקְנֵי
 הָעִיר שֶׁבָּה נִמְצָא הַהֲרוּג, כִּשְׁהֵם מְבִיאִים
 אֶת הָעֵגְלָה עֲרוּפָה, הֵם אוֹמְרִים וּמוֹדִיעִים,
 לֹא בָּא הַנִּרְצָח לְפָנֵינוּ לְפָנֵינוּ לְפָנֵינוּ מֵהָעִיר
 וְשִׁלַּחְנוּהוּ מִכָּאן בְּלֵי מִזוֹן, וְגַם לֹא
 רְאִינוּהוּ כְּשִׁיצָא לְדַרְכוֹ, וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא לְוִיָּה
 - וְשִׁלַּחְנוּ אוֹתוֹ לְבַד בְּלֵי מְלוּוִים. פִּירוּשׁ,
 אֵינְנוּ אֲשֵׁמִים בְּמִיתַתוֹ מִחַמַּת שְׁשַׁלַּחְנוּ
 אוֹתוֹ מִן הָעִיר בְּלֵי מִזוֹן, שֶׁלִּפִּי שְׁהִיָּה רַעֲב
 בְּדֶרֶךְ, הוּא נַעֲשֶׂה לְסֻטִּים וְנִהְרַג²³, או

אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךְ, שֶׁהָיָה צָפֵן - טִמֵּן וְשִׁמְר
 בְּלָבוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְזוֹכֵר בְּמָה - בְּאִיזוֹ פְּרֻשָּׁה
 בַּתּוֹרָה, הָיָה עוֹסֵק בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ²². וּמִתִּישֵׁב
 הֵיטֵב שֶׁמִּמָּה שְׂרָאָה שֶׁצָּפֵן הַתּוֹרָה בְּלָבוֹ,
 לְמַד יַעֲקֹב לֹמֵר רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי'.

מִפְּנֵי שִׁיעֲקֵב לִיזוּהָ אֶת יוֹסֵף הַדָּבָר וּוְדָאֵי
 שְׁלֹא נִיזְקָ וְיִסוּרֵיוֹ הֵם סִימָן שְׁעוֹמֵד בְּצַדְקוֹ
 וְעַקֵּר²³ בְּנֵת יוֹסֵף שֶׁשָּׁלַח לוֹ סִימָן זֶה שֶׁל
 הָעֵגְלוֹת הַמִּרְמְזוֹת עַל עֵגְלָה עֲרוּפָה, הָיָה
 לְהוֹדִיעוֹ לִיעֲקֹב שֶׁעָדִין הוּא צָדִיק, וְהֵינּוּ,
 שֶׁהָיָה הֶעֱגֵלָה עֲרוּפָה בָּאָה - זָקְנֵי בֵּית דִּין
 מְבִיאִים אוֹתָהּ כְּדִי לְכַפֵּר עַל הָרוּג הַנִּמְצָא
 בְּדֶרֶךְ, וְאֵינן יְדוּעֵי מִי הֲרֵגוּ, כְּכַתוּב בַּתּוֹרָה

צִיּוֹנִים וּמִקּוֹרוֹת

לְלַמּוֹד מִתּוֹךְ דִּינֵי עֵגְלָה עֲרוּפָה, וְהֵינּוּ מִמְצוֹת לוֹיָהּ,
 וְכַדְלָהֶן בְּדָבָרֵי רַבְּנּוּ שֶׁזֶה הִיָּה עֵיקֵר כּוּוֹנַת יוֹסֵף
 בְּסִימָן הָעֵגְלוֹת. נִמְצָא לִפִּי בִּיאורוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ, יַעֲקֹב
 הֵבִין מִתּוֹךְ הַסִּימָן שֶׁשָּׁלַח אֵלָיו יוֹסֵף, שֶׁלֵּמַד עִמּוֹ
 בְּהַלְכוֹת עֵגְלָה עֲרוּפָה קוֹדֵם פְּרִידַתוֹ ב' דְּבָרִים,
 א. שִׁיּוֹסֵף צָפֵן בְּלָבוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתָן הַשְּׁנַיִם.
 ב. שְׁלֹא יִתְכַן שְׁנִיזְקָ בְּדַרְכוֹ לְאַחֵיו, שֶׁהָיָה אֲבִיו קִיִּים
 בּוֹ מִצְוֹת לוֹיָהּ. וּמִמִּילָא מִב' עֲנִינִים אֲלוֹ מוֹכַח שֶׁהוּא
 עִדְיִין עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ וּמוֹמֵן שְׁכָרוֹ לְעוֹה"ב. וּמוֹכַח הֵיטֵב
 מֵה שְׁאֵמֵר יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי' שְׁעוֹמֵד בְּצַדְקוֹ.
 כד. לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, זָקְנֵי אוֹתָהּ הָעִיר רֹחֲצִין אֶת יְדֵיהֶן
 בְּמִים בְּמִקּוֹם עֲרִיפָה שֶׁל עֵגְלָה, וְאוֹמְרִים יְדֵינוּ לֹא
 שִׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ, וְכִי עַל דַּעֲתֵינוּ
 עֲלַתָּה שְׁזַקְנֵי בֵּית דִּין שׁוֹפְכֵי דָמַיִם הֵן, אֲלֵא שְׁלֹא בָּא
 עַל יְדֵינוּ וּפְטַרְנוּהוּ (בְּלֹא מִזוֹן) וְלֹא רְאִינוּהוּ וְהִנְחַנְנוּהוּ
 (בְּלֹא לוֹיָהּ). כה. רש"י (שם ד"ה לֹא בָּא).

בְּסוּמָךְ. כב. מִדְּקוֹק לְשׁוֹן רַבְּנּוּ נִרְאָה שְׁמוֹסִיף
 כֹּאן שֶׁגַּם שְׁכָרוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְעוֹלָם הָבָא נִרְמַז כֹּאן
 בְּפִסְקוֹ, שֶׁהַלְשׁוֹן רַב' נֹאמֵר עַל יוֹסֵף, עַל שֶׁם שִׁיִּקְבֵּל
 שְׁכָר מִרַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךְ. וְלִפִּי זֶה, צִרִיךְ
 לֹמֵר שֶׁמָּה שֶׁכְּתוּב בִּילְקוּט רַב רַב כַּחוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּנֵי,
 שְׁכַמָּה צְרוֹת הִגִּיעוּהוּ וְעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, אֵין
 פִּירוּשׁוֹ רַק שְׁגוּל כַּחוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְעוֹמֵד בְּנִסְיָנוֹת, רַק
 גַּם שִׁרַב כַּחוֹ שְׁכָרוֹ וְשְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הָבָא בְּשִׁבִיל שְׁעוֹמֵד
 בְּנִסְיָנוֹת אֱלֹהֵי. כג. לְעִיל נִתְבָּאֵר שִׁיעֲקֵב הֵבִין
 שִׁיּוֹסֵף צָפֵן הַתּוֹרָה בְּלָבוֹ וּמִמִּילָא הוּא מִזוּמֵן לְחַיִּי
 עוֹה"ב, אֲוֹלֵם לְכַאוּרָה עִדְיִין יֵשׁ לְדַקְדָּק, מְדוּעַ הוֹכַחַת
 יוֹסֵף לְאַבְיוֹ הִיתָה דוּקָא מִמָּה שֶׁלֵּמַד בְּעַת פְּרַדְתּוֹ
 [שֶׁהָלֵא אֲדַרְבֵּהּ, יוֹתֵר הִיָּה רְאוּי לְשַׁלּוּחַ אֵלָיו מִמָּה
 שֶׁלֵּמַד זִמָּן רַב קוֹדֵם לְכֵן, שֶׁבְּכַךְ מוֹכַח יוֹתֵר שְׁצוּפֵן
 הַתּוֹרָה בְּלָבוֹן. וְלִישֵׁב זֶה, מוֹסִיף רַבִּינוּ וּמְבָאֵר שֶׁגַּם
 רַצָּה לְרַמּוֹז וְלַהּוֹכִיחַ עַל שְׁעוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, כִּפִּי שִׁישׁ

אֶת חֲבֵרוֹ, אֵינוֹ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָף. וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדֵּק מִהַפְתּוֹב (שם לו, יג) וּבִנְדָאֵי שְׁיַעֲקֹב לְוָה אֶת יוֹסֵף בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ, שְׁהָרֵי מִצְוָה רַבָּה הִיא, כְּדָאֲמְרִינָן הֵתָם (סוטה שם), כּוּפִין לְלוּיָהּ. (העגלות).

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדֵּק שִׁיעֲקֹב לִיווֵה אֶת יוֹסֵף, מִהַפְתּוֹב - מִהַפְסוֹק (שם לו, יג) ² 'לְכָה - לך וּאֲשַׁלְחֶךָ אֲלֵיהֶם' - שֶׁלְכָאוּרָה קִשְׁהָ, אֵיךְ שִׁיךְ לֹמֵר שְׁאֲחָרֵי שִׁילַךְ יוֹסֵף לְדַרְכּוֹ, יִשְׁלַחְנוּ יַעֲקֹב, הֲלֹא כִּבְרֵי אֵינוֹ בְּסַמּוֹךְ אֵלָיו. וּבַעַל כְּרַחֵךְ צָרִיךְ לֹמֵר, שִׁיעֲקֹב הֲלֹךְ עִם יוֹסֵף בְּמַקְצַת מִן הַדְּרָךְ לְלוֹוֹתוֹ, וְלִכְן לִפְנֵי שֶׁהִתְחִילוֹ לְלַכֵּת, אָמַר לוֹ 'לְכָה' אֲתִי קִצַּת, וְלֵאחֲרַי מִכֵּן 'אֲשַׁלְחֶךָ אֲלֵיהֶם', כְּמוֹ שְׁפָתְךָ הַכְּלִי יִקְרָ בְּפִרְשָׁה זו (ד"ה וירא את העגלות)³. וְעַל כֵּן שֶׁלַח יוֹסֵף לִיעֲקֹב סִימָן בְּעַגְלוֹת, לְרַמֵּז עַל מַה שֶׁעֲסָקוֹ יַחַד בְּפִרְשַׁת עַגְלָה עֲרוּפָה, שֶׁמֵּאוֹתָהּ פִּרְשָׁה לְלַמֵּד גּוֹדֵל הָעֵנִין שֶׁל מִצְוֹת לִוְיָהּ.

מִחֲמַת שֶׁשְׁלַחְנוּ אוֹתוֹ בְּלִי לִוְיָהּ⁴. שֶׁאִם הָיוּ מְלוּוִים אוֹתוֹ, לֹא הָיָה נִיזְוֵק. אֲלֵא לֹא רֵאִינוּהוּ, שֶׁאִם רֵאִינוּהוּ הָיִינוּ נֹתְנִים בִּידוֹ מִזְוֵן וּמְלוּיֵן אוֹתוֹ כְּרֵאוּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנְזַק בְּדַרְךְ. וְאֲמְרִינָן בְּגַמְרָא בְּסוֹף מַסַּכְתָּ סוּמָּה (מו, ב), כְּלָל⁵ תְּמַלִּינָה אֶת חֲבֵרוֹ הַיּוֹצֵא לְדַרְךְ, כְּשִׁיעוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת, חֲבִירוֹ שִׁיֵּצֵא לְדַרְךְ אֵינוֹ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָף.

וְאִם כֵּן, בִּנְדָאֵי שְׁיַעֲקֹב לְוָה אֶת יוֹסֵף כְּמִצְוֹת הַלוּוִיָּהּ, בְּשִׁפְרָשׁ מִמֶּנּוּ וּשְׁלַחוּ לְרֵאוֹת הֵיכָן אַחִיו, שְׁהָרֵי לִוְיָהּ מִצְוָה רַבָּה - גְּדוּלָה הִיא⁶, כְּדָאֲמְרִינָן הֵתָם בְּגַמְרָא, שְׁבִית דִּין כּוּפִין⁷ אֶת בְּנֵי הָעִיר לְלוּיָהּ - לְקִיּוּם מִצְוֹת לִוְיָהּ.

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

לְבִיתוֹ וְאֵל יִטְרִיחַ אֶת עֲצֻמוֹ. וְהַשִּׁיב יַעֲקֹב, שֶׁמִּצְוָה גְּדוּלָה הִיא בְּלוּיָהּ, שֶׁהָרֵי מִי שֶׁאֵין מְלוּהָ, הוּא שׁוֹפֵךְ דָּם וְכוּ'. וּמְקוּר דְּבָרָיו הֵם בְּדַעַת זְקִנִים לְבַעֲלֵי הַתּוֹסֵפוֹת. וְעַ"ע בְּשִׁפְתֵי חֲכָמִים הַשְּׁלֵם (שם). כֵּט. לְשׁוֹן הַגַּמְרָא, תְּנִיא, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, כּוּפִין לְלוּיָהּ, שֶׁשֶׁכֶר הַלוּוִיָּהּ אֵינָן לָהּ שִׁיעוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים א, כד) 'וַיִּרְאוּ הַשּׁוֹמְרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לוֹ הֲרֵאֵנוּ נָא אֶת מְבוֹא הָעִיר וְעֵשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד', וְכַתִּיב (שם א, כה) 'וַיִּרְאֵם אֶת מְבוֹא הָעִיר', וְזֶה חֶסֶד עָשׂוֹ עִמּוֹ, שֶׁכָּל אוֹתָהּ הָעִיר הֲרֵגוּ לְפִי חֶרֶב, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁלְחוּ. לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אֶחָיִךְ רָעִים בְּשִׁבְכֶם לְכָה וּאֲשַׁלְחֶךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הַנְּבִי'. לֹא לְשׁוֹן הַכְּלִי יִקְרָ, עַל כֵּן אֹמֵר אֲנִי, שֶׁגַּם רִשְׁי הַבֵּין 'עַגְלוֹת' כְּפִשְׁטוֹ, אֵךְ מַה שֶׁנֶּאֱמַר 'אֲשֶׁר שֶׁלַח יוֹסֵף', וְלֹא נֶאֱמַר 'אֲשֶׁר שֶׁלַח פְּרָעָה', הַבֵּין רִשְׁי מִזֶּה, שֶׁשֶׁלַח פִּירוּשׁוֹ לִוְיָהּ, שִׁיּוֹסֵף עָשָׂה לִוְיָהּ לְאוֹתָן עַגְלוֹת אֲשֶׁר שֶׁלַח,

וּבְקִרְבָּן הָעֵדָה (יְרוּשְׁלַמִי שֶׁם פ"ט ה"ו ד"ה וְהַנְּחִנוּהוּ), שֶׁלְפִי שֶׁהָיָה רַעֲב לֹא הָיָה לוֹ כַח הַלְחֵם נֶגַד הַרוּחַצ שֶׁבִיקֵשׁ לְהַרְגוֹ. כּוּ. רִשְׁי (ד"ה לֹא רֵאִינוּהוּ) פִּירֵשׁ, דֵּהֵינּוּ שֶׁלֹּא הַנְּחִנוּהוּ לְלַכֵּת יַחֲדָה בְּלוּיָהּ. וּבִיאַר הַמַּהְרֵש"א (ח"א ד"ה לֹא) בְּדַעַת רִשְׁי, שֶׁהַלוּוִיָּהּ הִיא לְאוֹרֵךְ כָּל הַדְּרָךְ שֶׁהוֹלֵךְ בָּהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנְזַק מִהַסְכָּנוֹת הַמִּצְוִיּוֹת בְּדַרְכֵיהֶם. אֵךְ בִּיפֶה מִרְאָה (הוּבָא בְּמַהְרֵש"א שֶׁם) פִּירֵשׁ, שְׁדֵי בְּלוּיָוִי אַרְבַּע אַמּוֹת כֶּתוּךְ הָעִיר בְּשַׁעַת יִצְאָתוֹ מִמֶּנָּה, וּבִיאַר בְּמַהְרֵש"א, שֶׁהוּא וְדָאֵי דְבַר סְגוּלִי, שֶׁהִתְמַלְוָה נִיצֵל מִהִזְקָא דְמֵטָא לִידֵיהּ, ע"כ. וְגַם מְדַבְרֵי רַבִּינוּ בְּהַמְשָׁךְ נִרְאָה שֶׁנִּקְטַע פִּירוּשׁ זֶה לְעִיקָר. כּוּ. לְשׁוֹן הַגַּמְרָא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל הַמְלוּהָ אֶת חֲבִירוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּעִיר, אֵינוֹ נִיזְוֵק [זֶה] שִׁיֵּצֵא לְדַרְךְ]. כֵּת. וְכֵן כָּתַב בְּגוֹר אַרְיָה (בְּרֵאשִׁית מַה, כז) וּז"ל, וַיֵּשׁ מִפְּרֻשִׁים, שֶׁכֹּאֲשֶׁר הִיָּה יַעֲקֹב מְלוּהָ אֶת יוֹסֵף עַד עִמָּךְ חֲבֵרוֹ, הִיָּה אֹמֵר יוֹסֵף לְאֲבִיו שִׁיחֲזוֹר

וְאִם כֵּן, יַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֶּבֶד לֹוּהַ אֶת יוֹסֵף, לֹא הָיָה לוֹ לֹמַר (שם לו, ג) 'חַיָּה רָעָה אֶכְלָתְהוּ'. דָּוָה אֵי אֶפְשָׁר, שְׁהָרִי אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ. וְאֵף כִּי יוֹסֵף אֵינְנוּ וְנֶאֱבָד וְנִעְלַם מִפְּנֵי, הָיָה לוֹ לְחַשֵּׁב שְׁבֻדָּאֵי יְהִיָּה זֶה לְמוֹכְתוֹ, וְלֹא לְרַעְתּוֹ,

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

טרפה אותו, אי אפשר, שְׁהָרִי אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ, כִּינן שִׁיעָקֵב לִיווּהָ אֶת יוֹסֵף²⁷. וְאֵף כִּי 'יוֹסֵף אֵינְנוּ'²⁷, וְנֶאֱבָד וְנִעְלַם מִפְּנֵי, והוא מתייסר ביסורים באיזה מקום בעולם, הָיָה לוֹ לִיעָקֵב לְחַשֵּׁב, שְׁבֻדָּאֵי יְהִיָּה זֶה לְמוֹכְתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וְלֹא לְרַעְתּוֹ - להענישו על מעשיו הרעים,

היסורים שאירעו ליוסף למרות צדקותו היו לטובתו

וְאִם כֵּן, יַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֶּבֶד לֹוּהַ אֶת יוֹסֵף כִּשְׁהַלֵּךְ אֶל אַחִיו, לֹא הָיָה לוֹ לֹמַר ולחשוב שיוסף מת בדרך, וכמו שאמר יַעֲקֹב 'חַיָּה רָעָה אֶכְלָתְהוּ' (שם לו, ג)²⁷, לפי שהיה לו להבין, דָּוָה - לומר שחיה רעה

צִיּוּנִים וּמְקוּרֹת

שלא ניזוק יוסף. ותירץ, שכיון שבשעה שליווהו היה בדעתו לילך רק לשכם, ואח"כ הלך משם לדותן, לכך לא הועילה לו עוד מה שליווהו בתחילה. בפירוש ר' חיים פלטיאל (פסוק כז) דקדק על פירוש רש"י ששלח לו סימן, שכשנפרד ממנו היה למד הלכה מעגלה ערופה. וכי זה אות אמת, והלא רבים היו יודעים הדבר כי כשיעקב היה שונה בהלכה היו שם רבים יושבים בישיבתו ואין קורין סימן אלא לדברים שבינו לבינם. נראה חזקוני שדקדק כן בקיצור דברים]. ופירש, שכששלח יעקב את יוסף בשדה שהוא מקום סכנה לפי שבני יעקב הרגו אותם ונמצא שהיה יעקב ירא מהם, וכן כששלח יוסף שלחו באימה כי היה ירא ממנו, ועל כן היה מלווה אותו לפי שלא היה ניזוק, שאחד המלווה ואחד המתלווה אינן ניזוקים כל אותו היום לפי שאין אדם נפטר מחבירו אלא מתוך דברי הלכה, וכן שלח יוסף לאביו 'אני יוסף בנך' על אודות שהיית מלווה אותי ואמרתי לך, אבי חזור בך, וענית לי, גדולה לוייה שכן עתידים ישראל לומר מצות עגלה ערופה, שלא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזון ובלא לוייה, שאם היינו רואים אותו היינו מלוין אותו. וזהו אות אמת, כי מזה הדבר לא ידע אדם אלא שניהם. ורבינו מוסיף לפרש בדרך זו, שיעקב למד מכלל זה שיוסף עומד בצדקו. וכן כתב בחזקוני, עיי"ש. לד. ע"פ לשון הפסוק, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲחֵי שְׁפִלְתֶּם יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשָׁמְעוּן

שכן נאמר (שם מה, כד) 'וישלח את אחיו וילכו', ואין שילוח זה אלא לוייה, ויוסף למד דין הלוייה מן יעקב, שכן נאמר (שם לו, ג) 'לכה ואשלחך אליהם', וכי אחר שילך ישלחו, ומה היה המקרא חסר אם היה אומר 'לכה אליהם', אלא שאמר ללוותו, ויעקב למד דין הלוייה מן אברהם, שנאמר (שם יח, טז) 'ואברהם הולך עמם לשלחם', פירש רש"י, ללוותם. וזה שנאמר 'וישלחוהו מעמק חברון', ששילוח זה היינו לוייה, ולמד דין הלוייה מעמק אותו צדיק הקבור בחברון, כי אברהם התחיל בלוייה ויטע אשל' (שם כא, לג) נוטריקון 'אכילה שתיה לוייה'. וכשליוה יעקב את יוסף, מסתמא הגיד לו מצות הלוייה שמקורה מן פרשת עגלה ערופה, שיאמרו זקני העיר 'ידינו לא שפכו את הדם הזה' (דברים כא, ז), שלא פטרנוהו בלא לוייה (סוטה מה, ב). וכן עשה גם יוסף כשליוה את אחיו, מסתמא היה נפטר מהם מתוך דברי הלכה הליכות עולם, להגיד להם דין הלוייה אשר בה היה עסוק, וכתוב (בראשית מה, כז) 'וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם', וכללו בזה כל הדברים, הן הדברים שדיבר להם בביתו, הן הדברים אשר דיבר אליהם כשליוה אותם, ושם דיבר עמהם דין פרשת עגלה ערופה. לב. לשון הפסוק, וַיִּפְרָה וַיֹּאמֶר קְתַנְתְּ בְּנֵי חַיָּה רָעָה אֶכְלָתְהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף'. לג. ראה בשפתי חכמים השלם, שגם כן עמד בדקדוק זה, שכיון שליווהו היה ליעקב להבין

וּמַעֲתָהּ, אֵין לְחוּשׁ שֶׁהַגְּדָלָה שֶׁקָּבַל
 יוֹסֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה, תִּגְרַם לוֹ
 חֶסְרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁהַרִי הַגְּדָלָה הַזֶּה
 לֹא בָּאָה אֶלָּא לְאַחַר הַיְסוּרוֹיִן שֶׁקָּבַל,
 וְאֶדְרָבָא, מְזִיחַ מוֹכַח שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר.

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

כדי להרבות שכרי, כיון שהקב"ה חפץ בי
 מפני שאני צדיק, ונמצא שמזה שראה
 יעקב שצפן יוסף התורה וזוכרה, וכן
 שנזכר שקיים עמו מצות לוי'ה וא"כ
 בודאי לא ניזוק, הבין יעקב שעדיין נשאר
 יוסף בצדקו ומזומן שכרו לעוה"ב, ולכך
 אמר ר'ב עוד יוסף בני חי'.

גדולה הבאה לאחר יסורים
 אינה ממעטת מהשכר בעולם הבא

וּמַעֲתָהּ^{טז} אֵין לְחוּשׁ - לְחוּשׁוֹ, שֶׁהַגְּדָלָה
 שֶׁקָּבַל יוֹסֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מִשְׁנֵה
 לַמֶּלֶךְ^{טז}, תִּגְרַם לוֹ חֶסְרוֹן מִשְׁכְּרוֹ לְעוֹלָם
 הַבָּא, שְׁהַרִי הַגְּדָלָה הַזֶּה לֹא בָּאָה - לֹא
 הַגִּיעָה אֵלָיו, אֶלָּא לְאַחַר הַיְסוּרוֹיִן שֶׁקָּבַל
 כְּשֶׁהָיָה עֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וְגַם יֵשֵׁב בְּבֵית
 הַסוּהַר שְׁנַיִם חֳרָבִים^{טז}. וְאֶדְרָבָא, מְזִיחַ שִׁיוּסֵף
 נִתְיַסֵּר כָּל כֵּךְ, מוֹכַח שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר,

צִיּוֹנִים וּמְקוּרוֹת

בו, מדכאו ביסורין, שנאמר (ישעיהו נג, י) וזה חפץ
 דכאו החלי'. לזה רבינו מוסיף לבאר כיצד
 שמח יעקב בגדולתו של יוסף, ולא חשש שכנגד זה
 יפחיתו לו משכרו השמור לו לעולם הבא.
 לט. כפי שכתוב בתחילת הפסוק וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל
 דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם'. מ. יש כאן חידוש
 בדברי רבינו, שרק גדולה הבאה לאדם בלי יסורים
 מחסרת לו מהעולם הבא, אבל אם היא באה על ידי
 יסורים, אינה מחסרת לו. [ועיין ברכות (ה, א), ג'
 מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל - תורה וארץ
 ישראל והעולם הבא, וכולם לא נתנם אלא ע"י

שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ יְסוּרוֹיִן
 לְצַדִּיקִים בְּשִׁבִיל לְגַדְלָם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב בְּפֶרֶשׁה הַקּוּדְמַת (מקץ אות טו),
 עַל הַהֵיבָא דְכָל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶפֶץ
 בּו, מְדַבְּאָו בְּיְסוּרוֹיִן (ברכות ה, א).

שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ יְסוּרוֹיִן לְצַדִּיקִים,
 בְּשִׁבִיל לְגַדְלָם - לְרוֹמֵם אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 בזכות מה שעמדו בנסיון כשכאו עליהם
 היסורים^{טז}, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפֶרֶשׁה הַקּוּדְמַת
 (מקץ אות טו)^{טז}, עַל הַהֵיבָא - הַמִּמְרָא בְּגִמְרָא
 (ברכות ה, א)^{טז}, דְּכָל מִי שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶפֶץ
 בּו - אוהבו מחמת צדקתו, מְדַבְּאָו - הַקְּב"ה
 מִיִּסְרוֹ, מַחְלִישׁוֹ וּמַכְנִיעׁוֹ בְּיְסוּרוֹיִן בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, כְּדִי לְהַרְבּוֹת אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וכך רמז לו יוסף ליעקב כששלח לו
 את העגלות, הרי למדנו יחד את פרשת
 עגלה ערופה כשפירשתי ממך, וממנה
 למדנו גודל ענין מצות לוי'ה השומרת את
 ההולך בדרך שלא ינזק. ואם כן, כיון
 שלווית אותי בצאתי ממך, ודאי שלא
 ניזוקתי, ומה שעברו עלי יסורים היה רק

אֵינְנוּ וְאֵת בְּנֵימָן תִּקְחוּ עָלַי הָיָה כְּלָנָה'. לזה ע"פ
 לשון המדרש (ב"ר נה, א), כתיב (תהלים ס, ו) ונתתה
 ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה, נסיון אחר
 נסיון וגידולין אחר גידולין, בשביל לנסותן בעולם,
 בשביל לגדלן בעולם כנס הזה של ספינה.
 לו. לשון רבינו ש'היסורין הם בודאי לטובתו של
 אותו צדיק המקבלם, שהקב"ה שולחם לו להטיב לו
 באחריתו. ועיין שם עוד, שאי אפשר שיבואו על
 הצדיק בלי ידיעתו, כיון שיש בזה 'חוב', שהוא סובל
 היסורין. לו. לשון הגמרא, אמר רבא אמר רב
 סחורה אמר רב הונא, כל שהקדוש ברוך הוא חפץ

אָבֶל יַעֲקֹב חָטָא שְׂאֵמֶר 'נִסְתָּרָה דְרַבִּי' וְכו'. וּמְכַל מְקוֹם, הוּא בְּטוּחַ עֵתָה לְזִכּוֹת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁלֵא יָמוֹת עוֹד שׁוּם אֶחָד מִבְּנֵי בְּחַיֵּי, שְׁהָרִי יוֹסֵף בְּמָה צְרוֹת הִגִּיעוּהוּ, וְלֹא דִי שְׁלֵא מֵת, אֶלֶּא שְׁעֲדֵן הוּא צְדִיק וְנִקְרָא חַי.

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

יעקב, שיש לו ב'מה רב טובך אשר צפנת', שהוא העולם הבא, כלומר, שהוא - יעקב אבינו, בְּטוּחַ עֵתָה לְזִכּוֹת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁלֵא יָמוֹת עוֹד שׁוּם אֶחָד מִבְּנֵי בְּחַיֵּי, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ יִזְכֶּה שְׁלֵא יֵרָאֵה פְּנֵי גֵיהֶנֶם^נ, שְׁהָרִי יוֹסֵף בְּמָה צְרוֹת הִגִּיעוּהוּ, וְלֹא דִי שְׁלֵא מֵת, אֶלֶּא שְׁעֲדֵן הוּא צְדִיק, וְנִקְרָא 'חַי', עַל שֵׁם שִׁיזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וּבּוֹדָאֵי שְׁגַם שֶׁאֵר בְּנֵי יַחֲוֵי וַיִּשְׂאָרוּ בְּצַדִּיקוֹתָם^נ.

שהקב"ה אוהב אותו מחמת צדקתו, ועל כן הביא עליו יסורים כדי להגדיל שכרו.

אף שיעקב חטא בדיבורו

מובטח הוא שיזכה לחיי העולם הבא

אָבֶל יַעֲקֹב חָטָא בְּמָה שְׂאֵמֶר 'נִסְתָּרָה דְרַבִּי' וְכו' - שְׁחֻשֵׁב כְּאִילוּ ח"ו הַקֶּב"ה הַעֲלִים עֵינָיו מִמֶּנּוּ, וְאִינוּ רוֹאֵה בְּצַרְתּוֹ, וְכַמְּבוֹאֵר בְּמִדְרַשׁ, וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה יַעֲקֹב וְאָמַר 'וְאִנִּי חָטָאתִי'. וּמְכַל מְקוֹם אָמַר

צִיּוֹנִים וּמִקּוּרֹת

ראיה שהקב"ה חפץ בטובת יעקב, ולכן בודאי לא ימות אף אחד משאר בניו בחייו, כי אם הקב"ה היה חפץ להמית את אחד מבניו, בודאי לא היה עושה נס ליוסף, אלא היה מת. סיכום. א. תיבת רב' עוד יוסף בני חי, מרמזת על שני דברים. האחד, שרב זכותו של יוסף שעמד בצדקו. והשני, שמכך שיוסף חי ועמד בצדקו, מוכח שיש ליעקב חלק ב'מה רב טובך' שצפן הקב"ה לצדיקים לעולם הבא. ב. מהסימן ששלח יוסף ליעקב על ידי העגלות, ראה יעקב שיוסף זכר תלמודו שהיו עוסקים בו כשפרש ממנו, ואם כן בודאי שמור לו השכר בעולם הבא. ג. יוסף רמז לו בעגלות להוכיח צדקותו, שכיון שיעקב ליווהו בצאתו ממנו, לקיים מצות לוייה הנלמדת מפרשת עגלה ערופה, מוכרח שיוסף לא ניזוק מפני שלא עמד בצדקותו, אלא היסורים שעברו עליו הם לטובתו כדי לגדלו לפי שהוא צדיק. ד. יעקב התודה שחטא במה שחשב שח"ו הסתיר פניו ממנו ויוסף מת, אך בכל זאת היה בטוח שיש לו חלק בעולם הבא, מאחר שלא מת אחד מבניו, שהרי אף יוסף הוא חי, ועמד בצדקו, ובודאי שאם יוסף ניצל על ידי נס, מוכח שאין הקב"ה חפץ להמית את בניו.

יסורין. ומבואר, שאחרי יסורין זוכים למתנות אף בעולם הזה, כמו התורה וארץ ישראל]. מא. וכמו שפירש רש"י (בראשית לו, לה) בשם המדרש, סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבניו בחייו, מובטח אני שאיני רואה גיהנם. וכן הוא במדרש נחומא (ויגש סימן ט) וז"ל, מהו 'כי ארד אל בני אבלי שאולה' (בראשית שם), אמר [יעקב] אני מת עם מיתת הרשעים לעולם הבא, שהבטיחני הקדוש ברוך הוא על שנים עשר שבטים, והרי נטרף אחד מהן שמה לא זכיתי בהן ואני מת בשני עולמות, לכך אמר 'כי ארד אל בני אבלי שאולה', רצונך לידע לך כיון שראה אותו חי אמר ליה 'אמותה הפעם' (שם מו, ל), למה אמר 'אמותה הפעם' אמר כשבאו בני ואמרו לי יוסף מת הייתי אמר שאני מת שני פעמים, עכשיו שראיתי אותך חי, מבוסר אני שאיני מת אלא עכשיו בלבד, לכך אמר 'אמותה הפעם'. מב. רבינו מיישב כאן בדבריו, מה שקשה לכאורה איך היה יעקב בטוח כשראה את יוסף, שלא ירד ח"ו לגיהנם, והרי היה לו לחשוש שמה ימות אחד משאר בניו. ולכן מבאר רבינו, שיעקב היה בטוח, שכיון שנעשה נס זה ליוסף, שנשאר בחיים במצרים ואף עמד שם בצדקו, הרי זו

פְּסוּק (בראשית מו, כט) 'וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְוּאָרָיו'. פֶּרֶשׁ רַש"י (שם ר"ה ויבד), אֲבָל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל צְוּאָר יוֹסֵף, וְלֹא נִשְׁקָו, לְפִי שֶׁהָיָה קוֹרָא אֶת שְׁמֵעַי.

שָׂאוּ דִּקְא בְּאוֹתוֹ הָעֵת הָיָה הַזְּמַן לְקָרוֹת פְּוֹתִיקוֹן, קָשָׁה עַל יוֹסֵף, לָמָּה לֹא קָרָא אֵף הוּא בְּעֵת הַהִיא.

וְעוֹד קָשָׁה, דְּמִפְּשָׁט הַכְּתוּב נִרְאָה שְׁיַעֲקֹב רָאָה אֶת יוֹסֵף, דְּמִדְּכָתִיב 'וַיֵּרָא אֵלָיו', מִשְׁמַע שְׁיַעֲקֹב רָאָה אוֹתוֹ, דְּאִי לֹא הָכִי לֹא אֶתִי שְׁפִיר הַלְשׁוֹן שֶׁל 'וַיֵּרָא אֵלָיו', וְאִם כֵּן עַל

פסוק 'וירא אליו ויפל על צוואריו פרש רש"י אבל יעקב לא נפל וכי שהיה קורא את שמעי.

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

הַתְּגִלוֹת יוֹסֵף לַיעֲקֹב הַשְּׁלִימָה אֶת הַיַּחֲוֹד

הַזְּמַן לְקָרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע פְּוֹתִיקוֹן^מ הַקּוֹרְאִים אֶת שְׁמַע עִם הַנֶּץ הַחֲמָה, אִם כֵּן קָשָׁה עַל יוֹסֵף לָמָּה לֹא קָרָא אֵף הוּא בְּעֵת הַהִיא, וְכִי לֹא הָיָה יוֹסֵף רוֹצֵה לְקָרוֹא שְׁמַע בְּזַמְנוֹ כּוֹתִיקוֹן.

וְעוֹד קָשָׁה, דְּמִפְּשָׁט הַכְּתוּב נִרְאָה שְׁיַעֲקֹב רָאָה אֶת יוֹסֵף, דְּמִדְּכָתִיב 'וַיַּעֲלֵ לְקָרְאֵת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו' מִשְׁמַע שְׁיַעֲקֹב הוּא שְׂרָאָה אוֹתוֹ וְלֹא שְׁיַעֲקֹב נִרְאָה אֶל יוֹסֵף, דְּאִי לֹא הָכִי - אִם לֹא נֹאמַר כֵּן שְׁיַעֲקֹב הוּא שְׂרָאָה אֶת יוֹסֵף, לֹא אֶתִי שְׁפִיר הַלְשׁוֹן שֶׁל 'וַיֵּרָא אֵלָיו'^מ. וְאִם

דְּקוֹדְקִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל יַעֲקֹב כִּשְׁנֵת־רֵאָה עִם יוֹסֵף

בְּפְסוּק (בראשית מו, כט) 'וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְוּאָרָיו'^מ, פֶּרֶשׁ רַש"י, שֶׁרַק יוֹסֵף נָפַל עַל צְוּאָרָיו שֶׁל אָבִיו וְנִשְׁקָו, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל הַצְּוּאָר שֶׁל יוֹסֵף, וְלֹא נִשְׁקָו, וְאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ לְפִי שֶׁהָיָה יַעֲקֹב קוֹרָא אֶת שְׁמַעַי.

מִקְשִׁים הָעוֹלָם, לָמָּה דִּיקְא קָרָא יַעֲקֹב אֶת שְׁמַע בְּעֵת הַהִיא שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שְׁיוֹסֵף בָּא אֵלָיו^מ. וְאִי תִּימָא - וְאִם תְּרַצֵּה לְתַרְץ, שָׂאוּ דִּיקְא בְּאוֹתוֹ הָעֵת כִּשְׁבָא אֵלָיו, הָיָה

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

שִׁמְחוֹת בְּמִצִּיאַת בְּנוֹ, וְטַעַם זֶה לֹא הָיָה שִׁיךְ אֲצֵל יוֹסֵף, עֵינֵי ש. מִה. וְתִיקִין הֵם הַמַּחֲבִיבִים אֶת הַמִּצְוֹת וּמְדַקְדְּקִים לְקָרוֹא קְרִיאַת שְׁמַע מַעֲט קוֹדֵם הַנֶּץ הַחֲמָה (בְּרֻכּוֹת ט, ב). מִו. מְסֻדֵּר הַפְּעוּלוֹת בְּפְסוּק נִרְאָה שְׁוִירָא אֵלָיו הֵינְנוּ שְׁיוֹסֵף הוּא שְׁנִרְאָה אֶל יַעֲקֹב, כִּי תַחֲלִילָה הַזְּכוּר 'וַיֵּאסֹר' וַיַּעֲלֵ וּמְדַבֵּר בְּיוֹסֵף שֶׁאִסַּר מְרַכְּבָתוֹ וְעַלָּה אֶל אָבִיו, וְלִבְסוּף נֹאמַר

מִו. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, וַיֵּאסֹר יוֹסֵף מְרַכְּבָתוֹ וַיַּעֲלֵ לְקָרְאֵת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְוּאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל צְוּאָרָיו עוֹד. מִד. כֵּן הַקְּשָׁה בְּגוֹר אֵרִיָּה עַל פְּרוּשׁ רַש"י. וְתִרְץ שֶׁם שְׁיוֹסֵף הַפְּסִיק בְּאִמְצַע הַקְּרִיאָה מִפְּנֵי הִירָאָה, מִה שֶׁאִין כֵּן יַעֲקֹב לֹא הַפְּסִיק מִפְּנֵי בְנוֹ. וְעוֹד הוֹסִיף לְבַאֵר שֶׁם שְׁעִיקָר כּוֹנֵנַת יַעֲקֹב בְּקְרִיאַת שְׁמַע הִתְּחַל לְזַכּוֹר מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשַׁעַת

פְּרָחָד לֹמֵר, שְׁמִיד שְׁיַעֲקֹב רָאָה
 אוֹתוֹ הַתְּחִיל לְקָרוֹת אֶת שְׁמֵעַ, וְזֶה
 תַּמָּה.
 וְגַם אֵין לֹמֵר, שְׁיַעֲקֹב נִשָּׂא עֵינָיו וְרָאָה
 אוֹתוֹ בְּאֲמִצֵּעַ הַקְּרִיאַת שְׁמֵעַ, שְׁהָרִי

זָרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

יעקב מסתכל ורואה את יוסף באמצע קריאתו^ט.

העיי"ן של 'שמע' רומז
 לשבעים יוצאי ירכו של יעקב

ויובן הדבר, כְּמָה שְׁפָתָבוּ הַמְּקַבְּלִים
 (ספר הכוונות לג, ב), שְׁנַרְמָזוּ בְּתִיבוֹת 'שְׁמֵעַ'
 ו'אֲחָד' עֵינֵן הַתִּיקוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה ע"י הַאֲבוֹת
 וְהַאֲמָהוֹת, 'שְׁשִׁמְעַ' ו'אֲחָד' - אוֹתוֹת
 'ש-מ' שְׁבַתִּיבַת 'שְׁמֵעַ', וְאוֹתוֹת 'א-ח'
 שְׁבַתִּיבַת 'אֲחָד', הֵם בִּיחַד אוֹתוֹת
 'אֲשִׁמְחָ'^ט. וְד' רַבְתִּי שְׁבַסוֹף תִּיבַת 'אֲחָד'^ט,
 רוֹמְזוֹ לְאַרְבַּע אֲמָהוֹת שֶׁרָה רִבְקָה רָחֵל
 וְלֵאָה^ט. וְעֵי"ן רַבְתִּי דְמִ'שְׁמֵעַ' רוֹמְזוֹ לְג'

כֵּן, עַל פְּרָחָד צֵרִיךְ לֹמֵר, מִכֵּךְ שֶׁלֹּא הִיָּה
 לִיעֲקֹב פְּנָאֵי לְנִשְׁקַ לְיוֹסֵף, שְׁמִיד
 כְּשִׁיַעֲקֹב רָאָה אוֹתוֹ הַתְּחִיל יַעֲקֹב לְקָרוֹת
 אֶת שְׁמֵעַ, וְזֶה תַּמָּה - מְדוּעַ הַזְדַּרְזוּ
 לְקָרוֹא שְׁמֵעַ תִּיכֵף בְּרֵאִיתוֹ בְּלִי הַפְּסֵק
 וְשֶׁהוֹת.

וְגַם אֵין לֹמֵר שֶׁהַתְּחִיל לְקָרוֹא אֶת
 שְׁמֵעַ מְקוּדָם שֶׁרָאָה אוֹתוֹ, אֲלֵא שְׁיַעֲקֹב
 נִשָּׂא אֶת עֵינָיו וְרָאָה אוֹתוֹ בְּאֲמִצֵּעַ הַקְּרִיאַת
 שְׁמֵעַ, וְלִפִּיכֵךְ נִמְנַע מִלְּהַפְּסִיק בְּאֲמִצֵּעַ
 הַקְּרִיאַת לְנִשְׁקַ אֶת יוֹסֵף^ט, שְׁהָרִי סוּד
 הַקְּרִיאַת שְׁמֵעַ, הוּא בְּסִגְרֵי דְעֵינֵין -
 בְּעֵינֵיִם סְגוּרוֹת^ט, וּבּוֹדָאֵי שֶׁלֹּא הִיָּה

צִיּוֹנִים וּמְקוּרוֹת

הַזּוֹכֵר בְּסָבָא מִשְׁפָּטִים (זוֹהַר פְּרֻשַׁת מִשְׁפָּטִים צֶה, א).
 ג. בְּסִפֵּר הַכוּוֹנוֹת הַיִּשְׁן, בְּפִסּוֹק רֵאשׁוֹן צֵרִיךְ לְכוּיֵן בּו
 בְּמִלַּת 'שְׁמֵעַ' שֶׁמַּע, וּמִלַּת 'אֲחָד' אֶחָד, וְכִשְׁתַּצְרִיף
 הַאוֹתוֹת שֶׁמַּע אֲחָד לְמַפְרַע הֵם 'אֲשִׁמְחָ', וְזוֹהוּ סוּד פִּסּוֹק
 (תְּהִלִּים קד, לד) 'אֲנִכִּי אֲשִׁמְחָ בְּה', וְיִהְיֶה כָל אוֹתוֹ
 הַיּוֹם שֶׁמַּח וְטוֹב לֵב. וְסוּד ע' רַבְתִּי רוֹמְזוֹת לְסוּד הַאֲבוֹת,
 בְּחִסְדַּת מִצַּד אֲבֵרָהם - ע"ב גְּשִׁרִים, בְּפִחַד יַצְחָק - ע'
 סַנְהֶדְרִין, בִּיעֲקֹב - ע' נִפְשָׁ. וְסוּד ד' רַבְתִּי הִיא סוּד אֲרִבַּע
 אֲמָהוֹת. אִם כֵּן נִרְמָזוּ בּוֹהַ הַפִּסּוֹק הַאֲבוֹת וְהַאֲמָהוֹת.
 נֵא. בּוֹהַר (פְּרֻשַׁת פְּנַחֵס רַח, א), 'שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל', שֶׁמַּע ע'
 רַבְתִּי, ד' מִן אֲחָד רַבְתִּי, הֵינִי ע"ד, בֵּין ש"ס מִן שְׁמֵעַ,
 א"ח מִן אֲחָד, עַד ה' בְּכֵם, וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּמִיחַד
 אוֹתוֹ בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן אֲמַר דוֹד (תְּהִלִּים קד, לד) 'אֲנִכִּי
 אֲשִׁמְחָ בְּה', ש"מ מִן שְׁמֵעַ א"ח מִן אֲחָד הִרִי 'אֲשִׁמְחָ'.
 גב. כְּדֵאִתָּא בּוֹהַר (שם), 'שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל' שֶׁמַּע ע' רַבְתִּי ד'
 מִן אֲחָד רַבְתִּי. ג. כְּכֹתִיב (מִיכָה ז, כ) 'חֲסִד

וְיִפּוֹל עַל צוֹאֲרֵיו וְיִבֵּךְ' וְגַם זֶה מְדַבֵּר בְּיוֹסֵף שֶׁנִּפְל
 וּבִכְהָ עַל צוֹאֵר אֲבִיו (כְּמְבוֹאֵר בְּרִש"י), וְלִפִּיכֵךְ הַנִּכּוֹן
 בְּיוֹתֵר לְפָרֵשׁ גַּם 'וִירָא אֲלֵיו' שְׁיוֹסֵף הוּא שֶׁנִּרְאָה אֶל
 אֲבִיו וְלֹא שִׁיעֲקֹב נִרְאָה אֶל יוֹסֵף, כְּדִי שִׁתְּבַאֲרוּ כָל
 הַפְּעוּלוֹת שֶׁבְּפִסּוֹק בְּאֹפֶן שׁוֹה (ר"ם ע"ל פִּירוּשׁ רִש"י).
 וְרָאָה עוֹד בְּרַמְבַּם. מִזֶּה מַה שֶׁאֵינִן כֵּן יוֹסֵף הִיָּה
 יְכוֹל לִיפּוֹל עַל צוֹאֲרֵיו וְלִנְשָׁקוֹ, מִשּׁוּם שִׁדְעָ שְׁבָא אֶל
 אֲבִיו וְלֹא הִיָּה קוֹרָא אֶת שְׁמֵעַ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.
 מַה. כְּמוֹ שְׁכַתֵּב בְּטוֹר ('או"ח סִמָּן סא) וְיֵשׁ נוֹהֲגִין
 שְׁנוֹתֵינִן יְרִידָם עַל פְּנֵיהֶם בְּקְרִיאַת פִּסּוֹק הַרֵאשׁוֹן,
 וְרֵאִיתָם מִפ"ב דְּבִרְכוֹת (יג, ב) רַבִּי כֵּד הוּא מְנַח יְרִידָה
 אֲעִינִיָּה הוּא קְרִי לָהּ, פִּירוּשׁ כּוּוֹנָתוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּכַּל בְּדַבֵּר
 אַחֵר שְׁמוֹנְעוֹ מִלְּכוּיֵן, וְכָל מַה שִׁיעֲשֶׂה אָדָם לְעוֹרֵר
 הַכוּוֹנָה טוֹב הוּא. מַט. וְרָאָה גַם בְּפָרִי עֵץ חַיִּים
 (שַׁעַר הַקְּרִיאַת שְׁמֵעַ פ"ח), וְצֵרִיךְ לְסַתּוּם עֵינָיו בִּידוֹ
 הַיְמָנִית, בְּסוּד עוֹלִימְתָא שְׁפִירְתָּא דְלִית לָהּ עֵינֵינִן,

פְּלִים בְּיַחַד, וּמַעֲתָה שֶׁפֵּא יוֹסֵף אֶצְלוֹ
נִתְיַחְדוּ כָּל הַשִּׁבְעִים, וְלִכֵּן מִיַּד כִּשְׂרָאֵה
אֵת יוֹסֵף, כְּדַכְתִּיב 'וַיֵּרָא אֵלָיו', הַתְּחִיל
לְקָרוֹת אֵת שְׁמֵעַ, כְּדִי לְהַשְׁלִים הַתְּקוּן
וְהַיַּחֲדוּ שְׁמֵטָל עָלָיו בְּעִין שֶׁל שְׁמֵעַ.

רוֹמוֹ לֵג' אָבוֹת, אֲבָרְהָם חֶסֶד, ע' גְּשָׁרִים
שֶׁל חֶסֶד, יִצְחָק דִּין, ע' סְנֵהֲדַרְיִן וְהֵם
סוֹד הָע' זְקָנִים, יַעֲקֹב ע' נִפְשׁ יוֹצְאֵי
יִרְכוּ, עכ"ל.
וַיַּעַד אוֹתָהּ שְׁעָה לֹא רָאָה יַעֲקֹב ע' נִפְשׁ

זָרַע שְׂמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

ונתפשטו ביוצאי חלציו^ט, עכ"ל.

יעקב קרא את שמע

כשזכה להשלים ע' יוצאי ירכו ביחד

וְהֵנָּה, עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁפִּגְשׁ יַעֲקֹב אֵת
יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם, לֹא רָאָה יַעֲקֹב ע' נִפְשׁ פְּלִים
בְּיַחַד, וְלֹא נִשְׁלַם כּוּחוֹ בְּשִׁלְמוֹת בְּסוֹד ע'
נִפְשׁ. וּמַעֲתָה שֶׁפֵּא יוֹסֵף אֶצְלוֹ, נִתְיַחְדוּ כָּל
הַשִּׁבְעִים נִפְשוֹת יוֹצְאֵי חֲלִצָיו, וְלִכֵּן מִיַּד
כִּשְׂרָאֵה יַעֲקֹב אֵת יוֹסֵף, כְּדַכְתִּיב 'וַיֵּרָא אֵלָיו',
הַתְּחִיל לְקָרוֹת אֵת שְׁמֵעַ, כְּדִי לְהַשְׁלִים הַתְּקוּן
וְהַיַּחֲדוּ שְׁמֵטָל עָלָיו, בְּאוֹת עִין שֶׁל שְׁמֵעַ^ט.

אָבוֹת - אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב, אֲשֶׁר אוֹת
ע' רוֹמוֹ לְכָל אֶחָד מֵהֵם. כִּי אוֹת ע' רוֹמוֹ
לְאֲבָרְהָם, שֶׁהִיְתָה מִדְּתוֹ מִדַּת הַחֶסֶד^ט,
וְהָרִי הוּא כּוֹלֵל ע' גְּשָׁרִים - כּוּחוֹת
עֲלִיוֹנִים שֶׁל חֶסֶד^ט. וְעוֹד רוֹמוֹ ע' גַּם עַל
יִצְחָק, אֲשֶׁר מִדְּתוֹ מִדַּת הַדִּין^ט, וְהָרִי
שִׁלְמוֹת מִיַּד הַדִּין רְמוּזָה אֶצֶל ע' זְקָנֵי
סְנֵהֲדַרְיִן הַמוֹצִיאִים הַדִּין לְאִמִּיתוֹ^ט, וְהֵם
סוֹד הָע' זְקָנִים שֶׁהָיוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבְּנוֹ^ט.
וְכֵן רוֹמוֹ ע' גַּם לַיַּעֲקֹב, כִּנְגֵד ע' נִפְשׁ יוֹצְאֵי
יִרְכוּ^ט, אֲשֶׁר הָיוּ ע' כּוּחוֹת כְּלוּלִים בַּיַּעֲקֹב

צִיּוֹנִים וּמְקוּרוֹת

ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל והשתחוייתם
מרחוק'. נח. כמו שכתוב (בראשית מו, כו-כו),
'כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיִם יוֹצֵא יִרְכוּ מִלְּבַד נָשִׂי
בְּנֵי יַעֲקֹב כָּל נִפְשׁ שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ. וְבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר יָלְד לוֹ
בְּמִצְרַיִם נִפְשׁ שָׁנַיִם כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה
מִצְרַיִם שְׁבַעִים'. נט. ושבעים נפש נמנו בכלל,
ויעקב שורש הכל (גבורות השם פרק יג).
ס. עתה כשנתאספו יחד ע' נפש יוצאי ירך יעקב,
נשלמה מדרגתו ותיקונו, וזהו הזמן לקרוא שמע ולתקן
יחוד עִין רבתי שב'שמע'. ומתיישב היטב שאכן דוקא
יעקב הוצרך לקרותו ודוקא באותו שעה, להשלים
התיקון המוטל עליו, אולם יוסף לא הוצרך לקרוא את
שמע דוקא אז. סא. בגמרא, כתיב (בראשית נ, י)
'ויבאו עד גורן האטד', וכי גורן יש לו לאטד, אמר רב
אבהו מלמד שהקיפוהו כתרם לארונו של יעקב כגורן
זה שמקיפים לו אטד, שבאו בני עשו ובני ישמעאל ובני
קטורה. תנא, כולם למלחמה באו, כיון שראו כתריו של
יוסף תלוי בארונו של יעקב, נטלו כולן כתריו ותלאום
בארונו של יעקב. תנא, שלשים וששה כתרם נתלו
בארונו של יעקב.

לאברהם'. נד. בוהר (פרשת פנחס רכו, א) נזכר
ענין ע"ב גשרים, 'לקבל כרטייא דאית ליה ע"ב גשרים'.
ונתבאר הענין בפרדס רימונים (שער ח פרק טז) בביאור
מידת החסד, וזה לשונו, ונודע במדה הזאת היות בה
ע"ב גשרים, והרמז אליהם ע"ב שמות אשר בויס"ע
ויב"א וי"ט, וביאר הענין הזה רבי נחוניא בן הקנה עליו
השלום בתפילתו הנחמדת, וז"ל 'אתה יחיד בסתר הזהר
הוא מתחלק לשבעים ושתיים גשרים' וכו'. נומכל מקום
עיקרם ע' גשרים בסוד ז' ספירות כלולות ב', ונוספו
עליהם ב' המקורות חכמה ובינה (ראה אור יקר פרשת
בשלח שער ד סימן ו). [ו. ראה עוד בפרדס רימונים שם,
לשון גשרים הוא היותו ע"ב מאורות אלו שבחסד,
צנורות ומקורות אל השפע הנשפע מן העליונות, דרך
החסד שהוא תחלת הבנין, והם גשרים אל מימי החסד.
נח. כדאיתא בוהר (פרשת פנחס רלא, ב) דינא קשיא
פחד יצחק. נו. סנהדרין של שבעים חכמים היתה,
והנשיא על גביהם, שנאמר (במדבר יא, טז) 'אספה לי
שבעים איש מזקני ישראל', ומשה על גביהן (סנהדרין
ב, א). נו. שבעים זקני העם שהיו בימי משה, כמו
שכתוב (שמות כד, א), 'וזאל משה אמר עלה אל ה' אתה

ביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו

• סמכק יולכר בסעת הלימוד הקבוע ברביק לישועה ולהרכה! •

השתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים
את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכק סותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולק!

ארץ ישראל 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657

ספר 'זרע שמשון' המנוקד

בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקד האחרון הוא תענוז